

Oryantiring Sporcularının Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Aygül ÇAĞLAYAN TUNÇ¹, Ahmet ERDOĞAN²

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1374955>

ORİJİNAL ARAŞTIRMA

¹İstanbul Aydın Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi,
İstanbul/Türkiye

²İstanbul Aydın Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
İstanbul/Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı oryantiring sporu yapan bireylerin hedef bağlılığı, karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini; İzmir ilinde lisans ve lisansüstü düzeyde oryantiring sporu yapan bireyler arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 401 birey oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında kişisel bilgi formu, hedef bağlılığı ve karar verme stilleri ölçekleri kullanılmıştır. İki ölçek arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Cinsiyete, yaşa ve ekonomiye göre puan ortalamaları istatistiksel anlamda farklılaşmamaktadır. Eğitim düzeyine göre ise ölçek alt boyutlarında ve toplam puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu üç puan ortalamasında da lisans düzeyindekilerin ortalamalarının lisansüstündekilere göre yüksek olduğu görülmektedir. Hedef bağlılığı ve karar verme stilleri arasında ilişkinin olmamasının nedeni olarak oryantiring branşının kimyasında içsel olarak sporcuyla güdüleyen bir kararlılığın var olması ve sporcuların benzer stratejileri kullanmalarından kaynaklı olabileceği belirtilebilir.

Anahtar kelimeler: Oryantiring, Hedef Bağlılığı, Karar Verme

Sorumlu Yazar:
Ahmet ERDOĞAN
erdoganahmt@gmail.com

Examining the Relationship Between Goal Commitment and Decision Making Styles of Orienteering Athletes

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between goal commitment and decision-making styles of individuals doing orienteering sports. It is an examination of goal commitment and decision-making styles scores according to independent variables. The sample of the research; It consists of 401 individuals selected by convenience sampling method among individuals who do orienteering sports at undergraduate and graduate levels in Izmir. A personal information form, goal commitment and decision-making styles scales were used to collect research data. There is no statistically significant relationship between the two scales. Score averages differ statistically according to gender, age and economy. It is seen that there are statistically significant differences in the scale sub-dimensions and total score averages according to education level, and the averages of those at the undergraduate level are higher than those at the graduate level in these three score averages.

Keywords: Orienteering, Goal Commitment, Decision Making

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
12.10.2023

Kabul Tarihi:
17.10.2023

Online Yayın Tarihi:
29.10.2023

¹ Bu çalışma VII. Uluslararası Akademik Spor Araştırmaları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Oryantiring, katılımcıların bilinmeyen veya az bilinen bir arazide koşarak, kayarak, bisiklet sürerek ya da diğer şekillerde pusula ve harita yardımıyla, haritada belirtilmiş kontrol noktalarına gerçek arazi üzerinde doğru sırayla en hızlı rotayı kullanarak ulaşılan bir spor branşı olarak tanımlanmaktadır (Arıkan ve Aladağ, 2019). Oryantiring büyük bir zihinsel unsur içeren bir dayanıklılık sporudur. Belirlenmiş bir rota yoktur; sporcu koşarken harita ve pusula ile yön bulmak zorundadır. Oryantiring branşında başarı elde edebilmek için sporcunun iyi düzeyde harita okuma kabiliyetine, mutlak konsantrasyon ve koşu sırasında en kısa rota üzerinde çabuk karar verme becerisine ihtiyacı vardır. (International Orienteering Federation [İOF],2023).

Diğer spor branşlarından farklı olarak Oryantiringde, lider ya da ilerleyebileceğiniz mecburi parkur yoktur. Her katılımcının bulunduğu mevkiden gideceği noktaya kadar farklı tercihleri vardır. Sporcuların "kendi özelliklerini ve diğer sporcuların bulunduğu arazi koşullarını dikkate alma, kısa sürede uygun kararlar verme hem zihinsel hem de fiziksel yeteneklerini kullanma" yükümlülüğü vardır (Başoğlu, 2018). Diğer tanıma göre ise rota tercih ederken iyi harita okuma, tam odaklanma, hızlı aynı zamanda doğru karar verme kabiliyetini birlikte kullanmayı zorunlu kılan, akli çalıştıran veya düşünce gücüyle zorlukları yenme sporu olarak da adlandırılan teknik bir spor branşıdır (Güler, 2009).

Zihinsel ve fiziksel baskı altında haritayı yorumlama, üç boyutlu düşünme, en hızlı rotayı seçme, çevresel değişkenleri doğru tespit etme ve bu işlemleri başarılı şekilde uygulamak yeterli antrenman düzeyi sayesinde mümkündür. Bu düzey iyi bir hazırlık süreci gerektirir (Fettah vd., 2022). Oryantiring bireylerin problem çözme, karar verme, kararlılık, öz güven, işbirlikçi öğrenme, grup çalışması gibi yetilerini geliştirir ve onlara doğa sevgisini aşılır (Uzuner, 2019).

Oryantiring branşının tanımları incelendiğinde sporcunun başarılı olabilmesi için sahip olması gereken özellikler arasında en önemlilerinin hedef bağlılığı ve karar verme olduğu görülmektedir. Hedef, belli bir yeterliğe belirli bir süreçte ulaşabilme, hedef bağlılığı ise bir hedefe ulaşmadaki kararlılık olarak tanımlanır (Salim, 2018). Karar, farklı olası eylemler arasından bilinçli olarak seçim yapmaktır (Sancez vd., 2009). Karar verme, tercihler arasında yakışır bir seçim yaparken belirsizliği en aza indirme olarak tanımlanmaktadır (Tekin vd., 2009). Sporcunun hedefe ulaşmadaki kararlılığı, hızlı karar verme özelliğinin bir yansıması olarak adlandırılabilir. Oryantiring branşında her spor branşında olduğundan daha fazla ihtiyaç duyulan özelliğin hızlı karar verme olduğu asla unutulmamalıdır. Performansın üst düzeyde olması sporcunun hedefe ulaşmasını sağlayabilir ancak hedefe en hızlı şekilde ulaşması noktasında yeterli olamayabilir. Bu noktada sporcunun hızlı karar

verme özelliği devreye girerek rota seçenekleri arasından sporcunun en verimli olanı tercih etmesi sağlar ve iyi performansın tamamlayıcısı olur.

Bu araştırmada oryantiring sporu yapan bireylerin demografik bilgileri belirlenerek hedef bağlılıkları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki durumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı ilk olarak oryantiring sporu yapan bireylerin hedef bağlılığı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İkinci olarak bu iki konun bağımsız değerkenlere gör incelenmesidir. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ekonomiye göre ölçekler aralarında anlamlılık durumu nedir? Sorularına cevap aranmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Bu modelde, değerkenlerdeki karşılıklı değerimin bulunurluğunu ya da seviyesini belirlemek gaye edinilir. Bu model; iki ve ikiden fazla değerken arasında karşılıklı değerim var mı ya da değerimin seviyesini belirlemeyi gaye edinen modelidir (Cohen vd., 2007; Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleminde; İzmir ilinde lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören oryantiring sporu yapan bireylerin arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 401 birey bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmamızda belirleyici olduğu varsayılan bağımsız değerkenler (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aile gelir durumu) oryantiring sporu yapan bireyler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Hedef Bağlılığı Ölçeği

Hollenbeck vd. (1989) tarafından geliştirilmiş olan 9 maddelik ölçek daha sonra uygulanan testler sonucunda (Klein vd., 2001) tek alt boyut ve 5 madde şeklinde değerştirilmiştir. Ölçekte 1, 2 ve 4 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak yüksek puan herhangi bir hedefe olan bağlılığın da yüksek olduğunu belirtmektedir. şenel ve Yıldız (2016) tarafından ölçeğin Türkçe'ye

uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .74'ken bu çalışmada ise .73 bulunmuştur.

Karar Verme Stilleri Ölçeği

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSO), fertlerin karar alma anında problemlere değinirken tercih ettikleri stillerdeki bireysel değışiklikleri ölçme gayesiyle Scott ve Bruce (1995) geliştirmiştir. Ölçekte maddeler; "kesinlikle katılmıyorum", katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde oluşturulan likert tip 5 li dereceleme ele alınarak puanlanmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması Karçkay (2004) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmaları Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan 451 lisans son sınıf öğrencilerinden toplanan veriler kullanılmıştır. Yapı geçerliğini ölçmek üzere faktör analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda yapıyı bozduğu için bir madde ölçekten çıkarılmıştır. Güvenirlik çalışmaları, madde toplam korelasyonları, iç tutarlılık katsayılar – ölçeklerin alt boyutları arası korelasyonlar hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayıları alt boyutlarda .76-.79 arasındadır. Bütün ölçek için .74 seviyesinde bulundu. Geçerlik ve güvenilirlik analizlerine göre sonuçlar KVSÖ' nin geçerli, güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .88 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS programıyla bilgisayar ortamında yapılmış, kullanılacak testlerin öncelikle türü ile ilgili normal dağılım değerleri analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Skewness ve kurtosis değerlerinin normal dağılımı sergilediği tespit edilmiştir. Bağımsız örneklem t testi ikili karşılaştırmalarda, Anova testi ise ikiden fazla karşılaştırmalarda kullanılmıştır. Pearson korelasyon testi korelasyon analizi için kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi bütün testlerde $p=0,05$ olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın Etiği

Bu araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 02.03.2023 tarihli ve 2023/02 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Mevcut araştırma süresince “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

	n	%
Cinsiyet		

Kadın	43	10,7
Erkek	358	89,3
Yaş		
18-25	319	79,6
26 ve üstü	82	20,4
Eğitim Durumu		
Lisans	380	94,8
Lisansüstü	21	5,2
Aile Gelir Durumu		
Kötü	23	5,7
Orta	292	72,8
İyi	86	21,4
Toplam	401	100

Sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde %10,7'sinin kadın %89,3'ünün ise erkek olduğu, katılımcıların çoğunluğunun (%79,3) 18-25 yaş aralığında olduğu 26 ve üstü yaş grubunda olan katılımcıların ise oranın %20,4 olduğu görülmektedir. Eğitim durumu açısından katılımcıların %94,8'i lisans mezunu, %5,2'si ise lisansüstü mezundur. Aile gelir durumuna bakıldığında %5,7'si kötü gelir grubunda, %72,8'i orta gelir grubunda, %21,4'ü ise iyi gelir grubundadır.

Tablo 2

Katılımcıların Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Puan Ortalamaları

	\bar{X}	ss	min	max
Hedef Bağlılığı	22,05	3,74	9,00	25,00
Rasyonel Karar Verme	21,32	4,04	5,00	25,00
Sezgisel Karar Verme	19,68	4,31	5,00	25,00
Bağımlı Karar Verme	14,15	3,87	4,00	20,00
Kaçınan Karar Verme	12,54	6,40	5,00	25,00
Kendiliğinden-Anlık Karar Verme	14,75	5,36	5,00	25,00
Karar Verme	82,47	15,26	27,00	120,00

Katılımcıların hedef bağlılığı ölçeği puan ortalaması 22,05, karar verme stili ölçeği rasyonel karar verme boyutundaki puan ortalaması 21,32, sezgisel karar verme alt boyut puan ortalaması 19,68, bağımlı karar verme alt boyut puan ortalaması 14,15, kaçınan karar verme alt boyut puan ortalaması 12,54, kendiliğinden-anlık karar verme alt boyutunda puan ortalaması 14,75, karar verme stili toplam puan ortalaması ise 82,47'dir.

Tablo 3

Cinsiyete Göre Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Puanları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	p
Hedef Bağlılığı	Kadın	43	21,95	4,16	-,187	,851
	Erkek	358	22,06	3,70		
Rasyonel Karar Verme Stili	Kadın	43	21,74	4,14	,712	,477

Sezgisel Karar Verme Stili	Erkek	358	21,27	4,03	,542	,588
	Kadın	43	20,02	4,83		
Bağımlı Karar Verme Stili	Erkek	358	19,64	4,25	-,110	,912
	Kadın	43	14,09	3,66		
Kaçınan Karar Verme Stili	Erkek	358	14,16	3,90	-,393	,695
	Kadın	43	12,18	6,36		
Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili	Erkek	358	12,59	6,41	,199	,842
	Kadın	43	14,90	4,71		
Karar Verme Stili	Erkek	358	14,73	5,44	,219	,827
	Kadın	43	82,95	14,08		
	Erkek	358	82,41	15,41		

Katılımcıların cinsiyete göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının ve karar verme stilleri ölçeği alt boyutlarındaki puan ortalamalarıyla toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 4

Yaşa Göre Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Puanları

	Yaş	n	\bar{X}	ss	t	p
Hedef Bağlılığı	18-25	319	22,24	3,61	1,806	,074
	26 ve üstü	82	21,32	4,19		
Rasyonel Karar Verme Stili	18-25	319	21,46	3,96	1,349	,178
	26 ve üstü	82	20,79	4,31		
Sezgisel Karar Verme Stili	18-25	319	19,86	4,09	1,644	,101
	26 ve üstü	82	18,98	5,04		
Bağımlı Karar Verme Stili	18-25	319	14,29	3,81	1,460	,145
	26 ve üstü	82	13,59	4,11		
Kaçınan Karar Verme Stili	18-25	319	12,34	6,37	-1,239	,216
	26 ve üstü	82	13,32	6,49		
Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili	18-25	319	14,62	5,32	-,975	,330
	26 ve üstü	82	15,26	5,50		
Karar Verme Stili	18-25	319	82,59	14,27	,281	,779
	26 ve üstü	82	81,97	18,71		

Katılımcıların yaşa göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının-karar verme stilleri ölçek alt boyut puan ortalamaları-toplam puan ortalamaları yaşa göre istatistiki açıdan anlamlı derecede farklılaşmamıştır.

Tablo 5

Eğitim Düzeyine Göre Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Puanları

	Eğitim	n	\bar{X}	ss	t	p
Hedef Bağlılığı	Lisans	380	22,16	3,68	2,476	,014*
	Lisansüstü	21	20,09	4,45		
Rasyonel Karar Verme Stili	Lisans	380	21,47	3,91	2,392	,026*
	Lisansüstü	21	18,66	5,30		
Sezgisel Karar Verme Stili	Lisans	380	19,91	4,03	2,849	,010*
	Lisansüstü	21	15,61	6,83		
Bağımlı Karar Verme Stili	Lisans	380	14,16	3,87	,130	,897
	Lisansüstü	21	14,04	4,11		
Kaçınan Karar Verme Stili	Lisans	380	12,45	6,41	-1,279	,202
	Lisansüstü	21	14,28	5,97		

Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili	Lisans	380	14,83	5,33	1,247	,213
	Lisansüstü	21	13,33	5,72		
Karar Verme Stili	Lisans	380	82,83	14,85	2,018	,044*
	Lisansüstü	21	75,95	20,75		

*p<0,05

Katılımcıların eğitim durumuna göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Lisans eğitimi alanlarına göre hedef bağlılığı puan ortalaması lisansüstü eğitim düzeyindeki katılımcılara göre yüksektir. Karar verme stili ölçeği puanları değerlendirildiğinde ise rasyonel karar verme, sezgisel karar verme ve karar verme stili toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu üç puan ortalamasında da Lisans eğitim düzeyindeki katılımcıların ortalamalarının lisansüstü eğitim düzeyindeki katılımcılara göre yüksek olduğu görülmektedir. Karar verme stili ölçeği bağımlı karar verme, kaçınan karar verme ve kendiliğinden-anlık karar verme, alt boyutu puan ortalamalarında ise istatistiki açıdan anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır.

Tablo 6

Aile Gelir Durumuna Göre Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Puanları

	Gelir	n	\bar{X}	ss	F	p
Hedef Bağlılığı	Kötü	23	21,00	4,35	1,040	,355
	Orta	292	22,07	3,71		
	İyi	86	22,25	3,70		
Rasyonel Karar Verme Stili	Kötü	23	22,05	3,74	1,645	,194
	Orta	292	19,95	6,23		
	İyi	86	21,48	3,82		
Sezgisel Karar Verme Stili	Kötü	23	21,15	4,00	2,071	,127
	Orta	292	21,32	4,04		
	İyi	86	17,95	6,10		
Bağımlı Karar Verme Stili	Kötü	23	19,84	4,33	1,775	,171
	Orta	292	19,60	3,59		
	İyi	86	19,68	4,31		
Kaçınan Karar Verme Stili	Kötü	23	15,47	3,21	1,677	,188
	Orta	292	14,16	3,86		
	İyi	86	13,76	4,04		
Kendiliğinden-Anlık Karar Verme Stili	Kötü	23	14,15	3,87	,038	,963
	Orta	292	14,91	6,20		
	İyi	86	12,38	6,58		
Karar Verme Stili	Kötü	23	12,47	5,71	,141	,869
	Orta	292	12,54	6,40		
	İyi	86	15,04	5,17		

Katılımcıların aile gelir durumuna göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının ve karar verme stilleri ölçek alt boyut puan ortalamaları ile toplam puanı ortalamalarının aile gelir durumuna göre istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır.

Tablo 7

Hedef Bağlılığı ve Karar Verme Stilleri Toplam Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Hedef bağlılığı

Karar verme stilleri	r	-,007
	p	,895

Hedef bağıllığı ve karar verme stilleri toplam puanları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde hedef bağıllığı ve karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmadığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Katılımcıların cinsiyete göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağıllığı toplam puan ortalamasının, karar verme stilleri ölçek alt boyutu puanı ortalamaları ile toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı gözlemlenmektedir. Salim (2018)' in sporcuların cinsiyet özelliği açısından hedef bağıllığını incelediği araştırmada hedef bağıllığı ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Ancak bu çalışmadaki kadın sporcuların hedef bağıllığı ortalama puanının yapmış olduğumuz çalışmanın tam aksine erkek sporculardan daha yüksek değerde olduğu görülmektedir. Keskin vd. (2020)'nin masa tenisi sporcularına yönelik yapmış oldukları çalışmada karar verme stilleri ile cinsiyet bakımından anlamlı bir düzeyde ilişkinin olmadığı görülmektedir. Ulukan ve Esenkaya (2020)' nın Üniversite Süper Lig Güreş Takımı Öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada Hedef Bağıllığı Ölçeğinden oluşan puanlara göre cinsiyet özelliği açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara göre çalışmamızı Salim (2018), Keskin vd. (2020)' nin yapmış olduğu çalışmalar desteklerken Ulukan ve Esenkaya' nın yapmış oldukları çalışma farklılık göstermektedir. Araştırmamızda cinsiyet özellikleri açısından farklılığın olmamasının oryantiring branşında cinsiyet kategorilerinin olması ve haritada hazırlanan parkurlar sadece kategorilere göre değişkenlik gösterdiğinden, örneklem grubumuzdaki bireylerinde aynı kategoride yarışmalarından dolayı olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların yaşa göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağıllığı toplam puan ortalamasının ve karar verme stilleri ölçeği, alt boyutu puan ortalamaları ile toplam puanların ortalama değerlerinde yaşa göre istatistiki açıdan bir ilişki olmadığı görülmektedir. Ancak her iki yaş grubunun da Rasyonel ve sezgisel karar verme ortalama puanlarının diğer karar verme stillerine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ortalama puanlar incelendiğinde 26 ve üstü yaş grubunun, 18-25 yaş grubuna oranla Kaçıman ve Kendiliğinden-Anlık karar verme stillerinin ortalama puanının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Süleymanoğulları vd. (2021)' nin Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin hedef bağıllığı düzeyleri üzerine yaptıkları çalışmada katılımcıların yaşları ile hedef bağıllığı ölçeği ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bilek güreşi sporcuları ile Kara (2022)' nın yaptığı çalışmada hedef bağıllığı puanları ile yaşları arasında

anlamli iliŒki olmadığını grlmŒtr. alıŒmamıza benzer Demir vd. (2018)' nin sporculara yönelik yaptđđ araŒtırmada karar verme stilleri ve yaŒa göre aralarında istatistiki açıdan farklılaŒma grlmemiŒtir. Literatür incelendiğinde yapılan alıŒmaların bizim bulgularımızı desteklediği görülmektedir. AraŒtırmamızda yaŒ özellikleri açısından farklılığın olmamasının oryantiring branŒında yaŒ kategorilerinin olması ve örneklem grubumuzdaki bireylerin aynı kategoride yarıŒmalarından dolayı olabileceği, kiŒilerin yaŒları bakımından hayata dair aynı tercih dönemlerinde olmalarından benzer hedeflere ve bu hedeflere ulaŒmadaki istek ve arzularının aynı düzeyde olmalarından kaynaklı olabileceği dŒnlmektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının istatistiki açıdan farklılaŒtıkları grlmŒtr. Lisans düzeyindekilerin hedef bağlılığı puan ortalaması lisansüstü eğitim düzeyindeki katılımcılara göre yüksektir. Elde edilen bu sonuçlara göre lisans ğrencilerinin gelecek hayatlarıyla ilgili kayđı düzeylerini yüksek olabileceği dŒnldđnde hedef bağlılık düzeylerinin yüksek olmasının normal olduğunu söyleyebiliriz.

Karar verme stili leği puanları değerlendirildiğinde ise rasyonel, sezgisel boyutu ve karar verme toplam puan ortalamalarının istatistiki olarak anlamli düzeyde farklılaŒtıđı ve bu  puan ortalamasında da Lisans seviyesindekilerin ortalamalarının lisansüstü seviyesindekilere oranla yüksek olduğu görülmektedir. Karar verme stili leği bağımlı karar verme, kaçınan karar verme, kendiliğinden-anlık karar verme boyutu puan ortalamalarında ise istatistiki açıdan bir farklılaŒma grlmemiŒtir. Demir vd. (2018)'nin sporculara yönelik yaptđđ alıŒmada karar verme stilleri boyutları arasından rasyonel, bağımlı ve kaçıngan karar verme stilleri ile eğitim durumu açısından anlamli farklılık olduğu grlmŒtr. Pulur ve Akcan (2017)' in Elit Oryantiring Sporcuları ile yaptıkları ve ön lisans, lisans eğitim düzeyinin ele alındđđ alıŒmada karar verme stilleriyle eğitim düzeyi arasında farklılaŒma grlmemiŒtir. Bu alıŒmalara bakıldığında aynı düzeydeki eğitim kurumlarında okuyan veya mezun olan katılımcılar arasında karar verme stilleri açısından anlamli farklılık yokken farklı düzeylerde okuyan veya mezun olan katılımcılar arasında karar verme stilleri bakımından farklılık olduğu görülmektedir. AraŒtırmamızda anlamli farklılığın sebebinin kiŒilerin hayat beklentileri ve hedeflerine ulaŒmadaki kararlılıktan kaynaklı olabileceği dŒnlmektedir.

Katılımcıların aile gelir durumuna göre ölçek puan ortalamalarına bakıldığında hedef bağlılığı toplam puan ortalamasının ve karar verme stilleri ölçek alt boyutu ortalamaları ile genel puan ortalamalarıyla gelir durumu açısından istatistiki olarak anlamli Œekilde farklılaŒmadıđı grlmŒtr. ntrk vd. (2018)'nin üniversitede görev yapan personele yönelik yapmıŒ oldukları alıŒmada da gelir deđiŒkenine göre hedef bağlılığı düzeyleri arasında iliŒki olmadığı sonucuna ulaŒılmıŒtır. Süleymanoğulları vd. (2021)' nin Spor Bilimleri Fakültesi ğrencilerinin hedef bağlılığı düzeyleri

üzerine yaptıkları çalışmada gelir durumu ile hedef bağıllığı düzeyleri açısından anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yüksek gelir düzeyine sahip olanların, düşük gelir düzeyine sahip olan bireylere oranla hedef bağıllığı farkındalığında yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırmamızda gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılığın olmamasının sebebi olarak oryantiring branşı herkes için aynı ekipman ve şartlarda yapılan bir branş olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Hedef bağıllığı, karar verme stilleri toplam puanlarıyla aralarındaki ilişki değerlendirildiğinde istatistiki olarak anlamlılık düzeyinde ilişkinin bulunmadığı görülmektedir. İkisi arasında ilişkinin olmamasının nedeni olarak oryantiring branşının kimyasında içsel olarak sporcuyla güdüleyen bir kararlılığın var olması ve sporcuların benzer stratejileri kullanmalarından kaynaklı olabileceği belirtilebilir.

Sonuç olarak çalışmamızda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, gelir durumları bakımından hedef bağıllığı puanı ortalamasının ve karar verme stilleri ölçeği alt boyutu ortalama puanlarıyla boyutların toplam puanı ortalamasının istatistiksel açıdan farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Oryantiring sporunda başarıya ulaşmak için tam konsantrasyon, en iyi rota seçeneği bulma ve bu rotayı en hızlı şekilde takip etmenin vazgeçilmez olduğu düşünüldüğünde yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından farklılığın olmaması açıklanabilir. Eğitim durumlarına göre hedef bağıllığı toplam puan ortalaması istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Karar verme stili ölçeği puanları değerlendirildiğinde ise rasyonel karar verme, sezgisel karar verme ve karar verme stili toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Araştırmamızda oryantiring sporcularının ölçek alt boyutu olan rasyonel ve sezgisel karar verme stillerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Oryantiring sporcularında hedef bağıllığı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için farklı disiplinlerdeki sporcularla veya spor yapmayan bireylerle karşılaştırma yapılabilir. Karar verme stilleri aynı zamanda zihinsel süreçlere ilişkin benzer araştırmalar farklı eğitim düzeyindeki bireylerle yapılabilir. Yapılacak çalışmalarda incelenecek olan karar verme stilleri ve ilgili psiko-sosyal değişkenlerin artırılarak ve değiştirilerek, karar verme sürecinin anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Bizim araştırmamıza kıyasla örneklem grubu değişkenler açısından oransal dağılım konusunda daha eşit hale getirilerek yeni araştırma yapılabilir ve sayısal açıdan oluşan tereddütler ortadan kaldırılabilir. Oryantiring branşının Türkiye’de yeni yaygınlaşan bir branş olduğu düşünüldüğünde, yapılan araştırmalarda doğru orantılı olarak az sayılabilecek durumdadır. Branş üzerinde yeni araştırmalar yapılarak literatür zenginleşebilir ve farklı değişkenler açısından yeterince irdelenebilir konumda olacaktır.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 02.03.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 2023/2

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında iki yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Arıkan, A., ve Aladağ, E. (2019). *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40(1), 124-138.
- Başoğlu, U. D. (2018). Patika oryantiring sporuna katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre özgüven düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 31-39.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th Edition). New York: *Routledge*, 21-27.
- Demir, G. T., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., ve Cicioğlu, H. İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176-191.
- Fettah, Ö., Emamvırdı, R. ve Çolakoğlu, F. F. (2022). Oryantiring sporcularının sabahçıl-akşamcıl istikrar seviyeleri ve sporda kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(2), 43-56. DOI: 10.55142/jogser.1185452
- Güler, V. (2009). Orienteering ve çocuklar için orienteering eğitimi. TC *Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Türkiye Dağcılık Federasyonu Yayınları*.
- Hollenbeck, J. R., Williams, C. L., ve Klein, H. J. (1989). An empirical examination of the antecedents of commitment to difficult goals. *Journal of Applied Psychology*, 74, 18-23.
- International Orienteering Federation (İOF), (2023, 18 Eylül). About orienteering. <https://orienteering.sport/orienteering/> adresinden 18 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.
- Kara, A. (2022). *Bilek güreşi sporcularında temel psikolojik ihtiyaçların algılanan performans ve hedef bağlılığı üzerine etkisi* (Master's thesis, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi).
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları, 4-21.
- Karçkay, A. T. (2004). Karar verme stilleri ölçeğinin öğretmen adayları için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (16).
- Keskin, B., Güvendi, B., ve Kaplan, M. (2020). Masa tenisi oynayan sporcuların kendi kendine konuşmalarının karar verme stilleri ile ilişkisi. *Sport Sciences*, 15(4), 44-52.
- Klein, H. J., Wesson, M. J., Hollenbeck, J. R., Wright, P. M., ve DeShon, R. P. (2001). The assessment of goal commitment: A measurement model meta-analysis. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 85(1), 32-55.
- Öntürk, Y., Bingöl, E., Göksel, A. G., ve Çağlayan, A. (2018). Üniversitede görev yapan idari personelin hedef bağlılıklarının incelenmesi. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 5(30), 4016-4021.
- Pulur, A., ve Akcan, İ. O. (2017). Elit oryantiring sporcularının görsel reaksiyon süreleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 53-61.

- Salim, E. (2018). *Oryantiring sporcularında problem çözme becerisi ve hedef bağlılığının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sancez, A. C. J., Calvo, A. L., Bunuel, P. S. ve Godoy, S. J. I. (2009). Decision-making of spanish female basketball team players while they are competing. *Revista de Psicologia del Deporte*, 18, 369-373
- Scott, S., G. ve Bruce, R. A. (1995). Decision making style, the development and of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5).
- Süleymanoğulları, M., Doğar, A., & Bayraktar, G. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Hedef Bağlılığı Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 173-183.
- Şenel, E., ve Yıldız, M. (2016). Hedef bağlılığı ölçeği: Türkçe uyarlaması, beden eğitimi ve spor alanında öğrenim gören öğrencilerde geçerlik ve güvenirlik çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 58-65.
- Tekin, M., Özmutlu, İ. ve Erhan, S. E. (2009). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11 (3), 42-56
- Ulukan, H., ve Esenkaya, A. (2020). *Üniversite Süper Lig Güreş Takımı Öğrencilerinin Olumlu Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Hedef Bağlılığının İncelenmesi*. Dr. Öğr Üyesi Halil Uzun, 73.
- Uzuner, G. F. (2019). *İlkokul öğrencilerinin matematiksel problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde oryantiringin etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.